

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ז' חשוון תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות סז.
דף היומי בהלכה: מסעיף כ"ט עד סעיף ל"ה.
מוסר: זכור למרים מתחילת פרק כ"ה עד תחילת פרק כ"ו.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כ"ב 'שנאת הרבנות' עד פרק כ"ד 'וכבר מצאנו שהמלאכים'.

הדף היומי בהלכה

ציפורן שהחלה להיתלש - האם מותר לתולשה בשבת לגמרי?

ונשארו קצוות תלויים - אם החלק שכבר תלוש הוא רוב הצפורן, והדבר מסב לו צער, מותר לתולשה לגמרי בידי או בשיניו. אולם, קצוות עור שהחלו להיתלש, וכמצוי בעור שסביב הצפורניים ובשפתיים - אסור להסירן אף בידי או בשיניו, ואף כשהם מסבים לו צער.

[שו"ע שכה, לא, משנ"ב צה, צז, צח וצט; ביאורים ומוספים דרשו, 94]

גזיזת ציפורניים וקצוות עור בכלי, כגון באמצעות מספריים, אסורה בשבת משום מלאכת 'גוזה'. ומדברנן אסור לגוזזם גם באמצעות הידיים או השיניים; ואם הדרך לגוזזם שלא בכלי, וכגון דלדולי עור שבשפתיים, שהדרך לתולשם בידי או בשיניו - יתכן שהדבר אסור מדאורייתא.
וציפורן שהחלה להיתלש ולא נתלשה לגמרי, או שגזז בערב שבת את ציפורניו

הדף היומי בהלכה

האם מותר להניח בשבת אבקה לעצירת דם על גבי חתך?

ובדומה לאמור, מותר להניח על פני החתך אבקה לעצירת דם שאינה מכילה חומר מרפא. וחומר חיטוי, כגון 'יוד' - יש אומרים שאינו נחשב כ'רפואה', כיון שאינו אלא מרחיק את החיידקים, ויש אומרים שנחשב כרפואה.

[שו"ע שכה, כט, ומשנ"ב צג; ביאורים ומוספים דרשו, 91; וראה שם, 89; וראה עוד ארחות שבת כ, הע' רנ]

בזמנים עברו היה מקובל לעצור דם היוצא מחתך או פצע בגוף, באמצעות יין או חומץ. ואמרו חכמינו ז"ל שמוותר להשתמש לשם כך ביין, כיון שאינו אלא עוצר את הדם, ואינו מרפא את העור וכלי הדם; אבל בחומץ קיימת גם תכונה רפואית, ולכן אסור להשתמש בו לעצירת הדם, כדין עשיית פעולה רפואית בשבת עבור אדם שאינו מוגדר כחולה. ולאדם שעורו רך במיוחד, אסור להשתמש גם ביין, כיון שבעור כזה פעולת היין היא כפעולת החומץ.

הדף היומי בהלכה

האם מותר להרגיע כאב שיניים באמצעות אלכוהול בשבת?

שתייה רגילה, דהיינו, שאסור להשהות את המשקה בפיו, או ללגום את המשקה ולפולטו מיד; כיון שבאופנים אלו ניכר שעושה כן לרפואה. ובמקרה שהכאב מסב צער רב, מותר להשהות את המשקה בפיו - ולא על השן הכואבת בפני עצמה - ולבלועו.

[שו"ע שכה, לב, ומשנ"ב ק-קב; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 95-96]

הסובל מכאב שיניים בשבת - אם הכאב חזק עד כדי ש'נפל למשכב', או שכל גופו נחלש - דינו כחולה 'שאינו בו סכנה', שרשאי לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא לרפואתו, וכן רשאי לעשות איסורי שבת דרבנן ב'שינוי' לרפואתו. ואם הכאב אינו כה חזק - אסור ליטול תרופה לשיכוך הכאב, וכן אסור להניח צמר גפן ספוג באלכוהול על גבי השן על מנת להרגיע את הכאב.
ומותר לשתות משקה שיש בו אלכוהול, אך אין לעשות זאת אלא בצורה של

ניידת מיהרה למקום, שני שוטרים נכנסו להיכל ושאלו מה קרה. אחד המתפללים התנדב לספק להם את האינפורמציה: יש לנו בעיה, חלק מהמתפללים רוצים גשם וחלק לא רוצים...

בארגנטינה עכשיו מתחיל הקיץ - האם מבקשים שם בתפילה "ותן טל ומטר לברכה"?

שלושה רבנים מהקהילה הדמשקאית יצאו לחלוק על הרב סותהון, אך לרוב חילו באורייתא התקבלו דבריו על רובה של הקהילה הספרדית, בעוד האשכנזים נוהגים כפסקו של הרב גולדמן. לפני כ-40 שנה ערכו רבנים בירור מקיף בנוגע לתועלת גשמי הקיץ והגיעו למסקנה שגשמי הקיץ מבורכים.

שורשי הפולמוס בדבר בקשת גשמים בקיץ לא נטועים בארגנטינה, כי אם בספרד, לשם היגר הרא"ש מאשכנז (בשנת ה' אלפים ס"ג). בליל הסדר של שנת ה' אלפים ע"ג, ישב הרא"ש עם תלמידיו שהקיפוהו כגורן בפתח ביתו והציע: "עתה היה טוב לעורר הדבר אשר מעולם תמהתי עליו, למה לא יזכירו וישאלו הגשם עד שבועות? ויענוהו קצת מהחברים: טוב הוא שתודיע הדבר לזקנים ויעשו כן. וישר בעיניהם, וישלחו לחון בית הכנסת להזכיר למחר הגשם ויעשו כן" (שו"ת הרא"ש כלל ד' ס"י).

תקנתו נדחתה בנימוק ששאלת גשמים בקיץ היא סימן קללה. אך כבר בחול המועד ערך הרא"ש 'מגילת ספר לחזק דבריו', בו נימק שהדבר תלוי במקום, ואם גשמי קיץ מהווים באותו מקום סימן ברכה יש להזכירם ולבקשם גם בקיץ. הרא"ש ציין, שעוד בעת מגוריו באשכנז תמה אודות כך, כיוון שמציאות אשכנז [גרמניה] שונה מארץ ישראל, וכשם שקבעו חז"ל שבבל שונה מארץ ישראל לענין שאלת גשמים.

אמנם למעשה נמנע הרא"ש מלשנות את המנהג ולעשות אגודות אגודות לאחר שדבריו לא נתקבלו על החכמים. תשובת הרא"ש משמשת אבן יסוד בנידון שאלת גשמים בקיץ [למרות שבכל מקום וזמן יש לדון ביחס לשינויים המקומיים והספציפיים], אך בהכרעה מעשית סופית לא נקט - כשם שגם לא נקטו לכאן או לכאן בחלק מקהילות ארגנטינה עד עצם החורף, סליחה, הקיץ הזה. (ע"פ מאמרו של הרב רפאל ברלזון, יתד נאמן נח תשע"ז)

בשבת אחת פרץ ויכוח הלכתי בין מתפללים בבית כנסת בבואנוס איירס, ויכוח שהלך והתלהט. אחד השכנים, גוי שלא טעם טעמה של ריתחא דאורייתא, התקשר ל'פוליסיה' (משטרה) ודיווח על תגרה שפרצה בין המתפללים היהודים. ניידת מיהרה למקום, שני שוטרים נכנסו להיכל ושאלו מה קרה. אחד המתפללים התנדב לספק להם את האינפורמציה: יש לנו בעיה, חלק מהמתפללים רוצים גשם וחלק לא רוצים גשם. יתר המתפללים הנהנו בראשם בהסכמה, ולשוטר לא נותר אלא לשאול: סון לוקוס? פור אסא סה פלאן? (אתם משוגעים? על זה מתקוטטים?).

במה דברים אמורים? היום ז' בחשוון התחלנו לבקש "ותן טל ומטר לברכה", וזה כל כך טבעי נוכח מזג האוויר והחורף שעומד בפתחנו. אבל בארגנטינה - כמו בכל חצי הכדור הדרומי - המצב הפוך בתכלית. הקיץ קעת מתחיל שם. אז האם במצב זה יש לבקש שם גשמים?

הפולמוס ההלכתי בנידון פרץ שם לפני 100 שנה. מחד גיסא ניצב הגאון רבי אהרן גולדמן זצ"ל, רבה של מוזסוויל, אם המושבות היהודיות בארגנטינה ובעל שו"ת 'דברי אהרן', ומאידך ניצב הגאון רבי שאול סותהון זצ"ל, מרבני בואנוס איירס ובעל שו"ת דבר שאול.

הרב גולדמן טען בתוקף שלמרות שהמציאות בארגנטינה הפוכה משאר העולם אין לייסד בה מנהג חדש ויש להיגרר בבקשת גשמים אחר שאר העולם למרות שמדובר בקיץ. לעומתו טען הרב סותהון שגשמי הקיץ הם קללה, ואם כן פשיטא שאין לבקשם. בחלקו ניצב הוויכוח סביב שאלה זו גופא - האם גשמי קיץ הינם ברכה או קללה? הרב גולדמן שמע מהאיכרים המומחים שגשמי הקיץ נחוצים, ובאם ייעצר הגשם ח"ו עמלם לריק. אמנם הרב סותהון טען שלפחות בימי טבת ושבט הגשמים בוודאי מזיקים, ואין לשאול אז גשם, ובשאר ימות הקיץ בארגנטינה יש לשאול גשמים רק בשומע תפילה ולא בברכת השנים.

"ראה", אמר הבריגדיר לר' שלום, "אם אתן לך אוכל מהחלק העליון של הסיר, ששם יש רק מים דלוחים, הרי שתמות במהרה, אבל אם אתן לך מלמטה, מהמרק הסמיך, או אז תשרוד ימים רבים"

"וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי"

תגיד לי מי האלוקים פה? שתק ר' שלום ולא השיב למחרפו, אבל בלבן זעק: 'אלוקי, ראה חרפתי, והשב לו כרוע מעללו'.

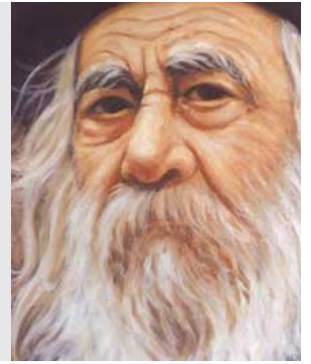
לאחר האוכל שבו לעבודתם במכרה. במכרה היו קרוניות מיושנות שפעלו לפי שיווי משקל, אחת עולה והשנייה יורדת. אותו גוי אצה לו הדרך, קפץ לקרונית היורדת והצליח לעמוד עליה, אבל לרגע איבד את שיווי משקלו, וידו, בה נופף אך לפני שעה קלה כנגד הבורא, נכרתה עד הכתף על ידי הקרונית העולה... ויהי הדבר לפלא!

(נר לשולחן שבת)

ר' שלום כספי הוגלה לעשר שנות גלות בסיביר. במחנה היה משגיח אסיר פלילי, כינויו היה "הבריגדיר", גוי שנבחר לכך בשל הוותק... הוא נידון לעשרים וחמש שנה בסיביר על רצח שביצע. הוא אהב להתעלל בר' שלום.

את ארוחת הצהריים חילק 'הבריגדיר'. תור ארוך של אסירים עמד לפניו, כל אחד קופסת פח בידו, ולכל אחד משאלה בלב, שאצלו המרק יהיה סמיך יותר... בהגיע תורו של ר' שלום, קרא לעברו הבריגדיר בעודו מנופף במצקת: "יהודי, האם אתה מאמין באלוקים? כן", השיב. צעק 'הבריגדיר': "בסיביר אני האלוקים... מוות וחיים בידו (עפ"ל). ראה, אם אתן לך אוכל מהסיר למעלה, מהחלק הדליל, ששם יש מים דלוחים, הרי שתמות במהרה, אבל אם אתן לך ממעמקי הסיר, מהמרק הסמיך או אז תשרוד ימים רבים". הוא הדגים זאת, והכריז: "עכשיו

הסטייפלער זצ"ל מתחיל לעשות פרצופים שונים ומשונים בפניו הקדושות והעדינות, עין אחת למעלה ועין אחת למטה, לפתע הוא מראה פנים זועפות, מלאות חימה. וכך מחליף מפעם לפעם את פני קודשו ממבטים רגועים, לכאלה המביעים כעס וריתחה, והאיש עומד ומשתאה...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על האדם הכועס שמרן בעל ה'קהילות יעקב' ביקשו להתבונן בו כמשך 5 דקות

"לא אבקש ממך דבר קשה מדי", אמר לו מרן זצ"ל, "רק שתביט על הפנים שלי במשך חמש דקות תמימות, בלא הפסק והיסח הדעת כלל". היהודי שמע ושמח עד מאד. ראשית, באמת לא מדובר בתנאי קשה, ושנית, מי לא יסכים להסתכל על פניו של צדיק כהסטייפלער!

והנה, רבינו זצ"ל מתחיל לעשות פרצופים שונים ומשונים בפניו הקדושות והעדינות, עין אחת למעלה ועין אחת למטה, לפתע הוא מראה פנים זועפות, מלאות חמה. וכך מחליף מפעם לפעם את פני קודשו ממבטים רגועים, לכאלה המביעים כעס וריתחה...

והאיש עומד ומשתאה לנוכח המראה הכל כך חריג, אך כיון שהתחייב להסתכל חמש דקות ברציפות, לא הזיז עיניו מפניו הקדושות של מרן זצ"ל, והיה זה עבורו סיוט בל יתואר... והנה, חלפו להם 5 הדקות, והסטייפלער חוזר לתואר (ולטוהר) פניו הרגילות. הוא פונה אל היהודי ואומר לו: "דע לך, כך נראה אדם כועס! ולא אחרת!"

"רבינו", אמר הגר"א גניחובסקי: "ביקש להראות לאיש את עצמו ב'מראה' ולהציג בפניו כיצד הוא נראה כאשר הוא כועס, כדי שיבין וירגיש את צורתו הנלווה, ויחדל ממידתו הגרועה". ואכן, היהודי סיפר שההמחשה של הסטייפלער מלווה אותו לאורך כל שנותיו, וכאשר הוא עומד לכעוס, הוא מצייר לעצמו את הבעות הפנים של אותו צדיק, ומיד הוא נמנע מן הכעס.

(מתוך הספר "שמחה בבית" - בעריכת הר' משה מיכאל צורן)

"אֵל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ" (בראשית י"ג, ה')

כמה קשה היא מידת הכעס! כמה מקשה היא על חייו של האדם, ואינה נותנת לו מנוח! אה, מה רב ערכה של אישיות רגועה ונינוחה! אם היינו מבינים באמת כמה הכעס מזיק לנו, ופוגע ברקמת חיינו - אין ספק שהיינו משרשים לחלוטין את המידה הרעה הזו מקרבנו, ולא היינו מניחים לעצמנו עד שהיינו מגיעים למצב שאיש לא היה מצליח להכעיסנו יותר.

את המעשה דלהלן סיפר הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, והיה מקדים ואומר שהסיפור שהוא עומד לספר הוא 'מסמר שיער' הדברים הובאו בקונטרס המופלא 'אגן הסהר' שיצא לזכרו של הגאון ז"ל. מעשה ביהודי שהיה רגזן במיוחד, והדבר הציק לו במאד, שהרי כבר אמרו חז"ל שהרתחנים חיים אינם חיים (פסחים, דף ק"ג עמוד ב'). מחמת כעסו, לא היה איש זה נסבל בביתו, וגם לא בקרב ידידיו. הוא ניסה להיגמל מהכעס בדרכים שונות, אבל לא הצליח. בשלב מסוים הגיע האיש למרן הסטייפלער זצ"ל, ותינה לפניו את צערו הגדו: "כבר ניסיתי את כל העצות שבעולם ולא הועילו לי", אמר האיש.

פרצופים שונים ומשונים

רבן של כל בני הגולה הביט בו ברוך, ואמר שיש עצה שיתכן ותגמול אותו מהכעס, אבל בתנאי אחד, "האם תהיה מוכן לקיים את התנאי שאציע בפניך?" - שאל. "כל תנאי שיאמר לי הרב, לא יהיה קשה בעדי על מנת להיפטר מההרגל הנורא של הכעס", הבטיח האיש.

פתאום הוא תופס את עצמו ואת ההגה בשתי ידיו. רגע, מה אני עושה בבית צפאפה כשאני אמור לנסוע לתלפיות?

”מה’ מצעדי גבר כוננו” | הרב אברהם פוקס

מתחיל להפך בזכותה של תוכנת הניווט. מסתבר, הוא חושב לעצמו, שדרך המלך פקוקה ועמוסה לעיפה ולכן נשלחתי הנה כדי לחסוך את אותם פקקים ולהגיע במהרה ליעדי. לרגע עולה מחשבת זדון בלבו: איך הדרך שם פקוקה? האם לפוקקים אין אותו 'אדון' שיגלה זאת לאוזנם ועיניהם? מחשבה נוספת, טורדנית ומדאיגה עולה בלבו: הם יודעים שיש פקק, אבל הם העדיפו אותו מאשר את משעולי השכונה ותושביה... ורק הוא, החכם, הגבור, בחר להישמע להוראות ההם...

הוא מסתכל לימינו ולשמאלו, הרחוב ריק מאדם וממכוניות, חניה בשפע רב, מה שלא מצוי במחוזותינו העמוסים. הכביש מתחיל להתרחב, הוא מבין שהוא בפאתי השכונה סמוך ונראה למקום יעדו, כך גם אומר ה'אדון'.

עוד סיבוב קל, והנה הוא בפיתחה של החנות ששלה הסער הגדול והנסיעה העקלקלה. ר' אריה לייב נושם אנחת רווחה, אך רק לרגע קט. כל מקום שהוא מפנה את מבטו, הוא לא מוצא ולו חניה קטנטונת וצמודה, משל היום זה יום חלוקת מוצרים חינם. הוא מנסה כאן מנסה שם, כלום. והזמן, אוי הזמן, לא עוצר וממשיך כאילו להתגרות בו. רצית להרוויח זמן, אה?

ואז הוא נזכר ומחייך, תוך שהוא מביט מבט מפויס והכרת תודה ל'אדון המרובע' שמשום מה השתק לו ברגעים האחרונים, משל הרגיש וחש באשמה שהיתה באויר כלפיו. הוא מסובב את רכבו לכיוון ממנו הגיע, חוזר לפאתי שכונת בית צפפה, לרחוב האחרון שצמוד ממש לחנות שנוקק לה, ומחנה שם את רכבו בנחת וברוח.

'הגעת ליעד', התעורר לפתע 'ההוא'. ר' אריה לייב מחייך ויוצא מרכבו. בחמשת שניות ההליכה מרכבו לחנות, הוא הספיק לחשוב רק על הפסוק בתהילים "מה' מצעדי גבר כוננו".

"ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך", ומפרש רש"י: להנאתך ולטובתך וכו'. יש מפרשים שדברים אלו נאמרו בבחינת 'מעשה אבות סימן לבנים', שכל הליכתו של אדם בכל אשר יפנה - כשמעשיו על פי התורה ודרכה היא דרכו - היא בעצם להנאתו, לתועלתו, וגם אם כעת הוא לא מרגיש בזאת, זה לטובתו, כלומר, שההנאה והטובה שתצמח מכך היא לטובתו, וזה שכעת הוא לא מרגיש כך, זהו גם כן 'לטובתך'.

ר' אריה לייב הוא אחד מהאנשים הכי עסוקים במזרח התיכון. היממה מחולקת ומחושבנת אצלו לדקות, ולכן כשהוא נכנס למכוניתו כדי לנסוע לאחת מהשכונות הדרומיות של ירושלים בשעת צהריים עמוסת תחבורה, הוא מפעיל את תוכנת ניווט הכבישים כדי להגיע במהירות האפשרית.

הכל מוכן... והוא יוצא לדרך. הוא מאיץ את מהירות הנסיעה, ומתכנן את המשך שגרת יומו העמוס, תוך שהוא מפנה את מבטו ואוזניו להוראות הנסיעה מ'האדון' שברכב. הוא נהג ותיק עשרות בשנים, כך שהנהיגה אצלו היא כטבע שני והדרך אצה רצה לו.

פתאום הוא תופס את עצמו ואת ההגה בשתי ידיו. רגע, מה אני עושה בבית צפאפה כשאני אמור לנסוע לתלפיות? תוך כדי שהוא מפנה מבט מאשים לאותו אדון מרובע שממוגנט לו בחזית הרכב סמוך לשמשה הקדמית, שמצדו ממשיך לירות את הוראותיו בשטרף רב כאילו הם בנסיעה שְׁלֵוָה ורגועה בכביש הבקעה האין סופי בעיצומם של ימי בין הזמנים.

הסמטאות הצרות והעיקולים החדים החזירו אותו בבת אחת לקרקע המציאות. הוא אוחז בהגה בכח כדי לבצע עיקול חד נוסף ולהיזהר על אחד מזקני הכפר ההולך על משענתו באמצע הכביש, משל הכביש עבר לו ולכל חמולתו ב'קושאן' (שטר זכויות קרקעי) מהמלך עבדאללה הראשון.

ר' אריה לייב, שמשאו ומתנו עם אנשים רבים וכל חייו הם זיכוי הרבים,

”כשאבי נכנס הביתה וראני במלאכתי, שאלני מה יש בשק. בבדיחות של רגע ענית לי שזה קמח. מיד הוא קפץ כנשוך נחש וצעק: הרי זה ירושלמי מפורש!...”

הגאון רבי חיים אורי פריינד שליט”א מספר על יראת החטא המופלגת של אביו זצ”ל

אחד שאטפל בקירות הבית לכבוד הפסח. מדובר היה בכותלי דירות שתדיר נפלו מהם חול וגושי אדמה. ירדתי לטמבור גולדשמידט שהיה שם באותו זמן ורכשתי שק גבס ועליתי לטפל בכתלים. כשאבי נכנס הביתה וראני במלאכתי שאלני מה יש בשק הזה. בבדיחות של רגע ענית לי שזה קמח. מיד הוא קפץ כנשוך נחש וצעק: הרי זה ירושלמי מפורש - 'טח ביתו בבצק תוך שלושים יום' וכו'. מיהרתי להתנצל ואמרתי לאבי שכוונתי היתה לבדיחותא ותו לא. אבל הוא החל לענות בי שהלא עד אחד נאמן באיסורים, ואם כן מדוע אמרתי כך. זמן רב לקח לי עד שעלה בידי להניח את דעתו. לבסוף אמר לי בצער: עשית לי עגמת נפש. עד היום זה מטלטל את רוחי כשאני נזכר בכך.”

(‘דורות’, במדבר תש”ע)

”ועל כן נקראת יראת חטא, כי עיקרה יראה מן החטא שלא יכנס ויתערב במעשיו מחמת פשיעה והתרשלות או מחמת העלם יהיה באיזה דרך שיהיה” (מסילת ישרים פרק כד).

סיפר הגאון רבי חיים אורי פריינד חבר בד”ץ העדה החרדית: ”זכורני ממידת יראת החטא של אבי מורי זצ”ל, ועד היום אינני יכול לשכחה, כמו פחדו הגדול מלגעת בפרוטה של הזולת. היה מעשה כששיפצו בבית הוריי, נוצר מצב שהדלת הישנה היתה מיותרת. מפני שהדירה היתה של הקדש, הרי גם הדלת של הקדש היא, אשר על כן נתפס אבי בשרעפים והחל מסתובב מטרד כולו בשאלה מה לעשות עם הדלת. משהעליתי לפניו רעיון כיצד למצוא דרך להשתמש עם הדלת, מיד אורו עיני ממש במידה כזו שעד היום חקוקה בעצמותי.

”כן זכור לי שבימי יקנותו אחרי נישואיי התבקשתי מאמי ע”ה בערב פסח

מה חמור יותר - לשון הרע בסתר או לשון הרע בפניו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שבאמת לא משתמע מדבריו כל גנות, ולכן מותר. אולם דיבור שבועאי משתמע ממנו גנות, ואפילו רק אבק לשון הרע, ודאי שאסור לאומרו גם אם היה מוכן לאומרו בפניו של הנידון.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים בזה מקובץ 'מרפא לשון', שאם בדבריו ובתנועותיו לא משתמע לגנאי, רק משער שהשומעים יפרשו את הדברים לגנאי מחמת תכונת הביקורת שבהם, אסור, וכמו שכתב ה'חפץ חיים' בהלכות רכילות שאסור לספר לאיש נרגן [שמטבעו רואה כל דבר לחובה], וכתב שהסכים על כך הגרש”ז אירערבך.

ואמנם, אם בדבריו ותנועותיו לא משמע לגנאי וגם אין לו לחשוש שיבינו השומעים לגנאי, ולבסוף פירשוהו לגנאי, הביא בשם הגר”ש הומינר שלא נתנה תורה למלאכי השרת ואין לו לחוש למה שקרה לבסוף, וכן מעשים בכל יום שאחד מספר סיפור או הלכה ויש מי ששומע באופן שונה מהאמת ומכוונת המספר, ואין לומר שהמספר עבר מחמת כך על איסור לשה”ר, וכתב שכן הסכים הגרש”ז אירערבך.

בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' מתחילים היום כלל ג' מהלכות לשון הרע. בסעיף א' דן החפץ חיים בהבדלים שבין לשון הרע הנאמר בסתר ובין לשון הרע הנאמר בפניו של האדם שעליו נסובים הדברים.

לשון הרע שלא בפניו - כאשר המספר מקפיד לספר בסתר ואינו חפץ שיתגלו הדברים לאותו פלוגי - חמור יותר, משום שאז עובר המספר על "ארור מכה רעהו בסתר". מאידך, בלשון הרע הנאמר בפניו יש גם כן צד של חומרא, בכך שהמספר מלביש עצמו במידת העזות והחוצפה, והוא מעורר יותר מדנים על ידי זה, וכמה פעמים מגיעים על ידי כך להלבנת פנים.

בהמשך לדברים אלו, בסעיף ב' עוסק ה'חפץ חיים' בסיפור לשון הרע "באפי מרה" - כלומר בפניו של האדם שעליו מדברים. מצינו בחז”ל היתר לדבר באופן של 'אפי מרה', והחפץ חיים מסביר בסעיף זה כי ההיתר שייך רק לגבי אבק לשון הרע. דהיינו, דיבור שיש לו שתי משמעויות, לגנות ושללא לגנות, והדבר תלוי בצורת האמירה, בתנועות המספר וכדומה - על כך נאמר, שאם מספר זאת באופן ובצורה שכדוגמתם היה מוכן לומר זאת גם בפני הנידון, מוכח מכך